DARILO LESNINE

Osnovna šola dr. Vita Kraigherja dobila računalnike

Lesnina, ki deluje z delovnimi enotami v 60. jugoslovanskih občinah in v 15. krajih v tujini, je ponovno dokazala svojo skrb do širšega družbenega okolja, v katerem delajo njeni delavci. Kot večletna pokroviteljica bežigrajske osnovne šole dr. Vita Kraigherja je učencem te šole poklonila računalnike. Dva računalnika Sinclair Spectrum za profesionalno tipkovnico in dva računalnika Sinclair Spectrum 48 K za začetek učenja, ena diskovna enota z mikrokasetami in s priključno enoto ter s tremi kasetofoni, igralne palice, tiskalnik, 40 posnetih kaset s programi ter 60 *praznih kaset je bogato darilo, s* katerim se bodo učenci te šole že z novim šolskim letom začeli pripravljati za naloge prihodnjega tisočletja.

Delavci Lesnine se zavedajo, kot je na šolski proslavi, ki je bila med drugim namenjena tudi obeležitvi desetletnice celodnevne šole, povedal glavni direktor Lesnine **Pavel Brglez**, da je danes računalniška pismenost nuja. Kljub temu pa jo ovira veliko predpisov, zato ostaja za marsikatero šolo pa tudi delovno organizacijo (mimogrede: tudi Lesnina še nima razvitega računalniškega sistema) računalnik nedosegliv. Računalniško opremo *je šoli tokrat poklonilo podjetje* Lesnine v Munchnu-Lesko. Po potrebi jo bodo še dopolnjevali.

Seveda pa sodobni učni pripomočki niso vse. Šolsko poslopje, v katerem mladež neutrudno že petdeset let drgne klopi, kliče po sanaciji. Do zdaj so zaposleni na šoli z lastnimi močmi in najemanjem posojil urejali najnujnejše. Ob deseti obletnici uspešne celodnevne šole so zato ponovno opozorili na svoj položaj in izrazili željo po normalnih delovnih *pogojih, ki si jih šola* v glavnem slovenskem mestu zasluži. Ob obletnici so podelili tudi priznanja učiteljem in delavcem šole za desetletno uspešno delo v celodnevni šoli ter številnim posameznikom, družbenopolitičnim organizacijam, društvom in delovnim organizacijam – tudi Lesnini – za sodelovanje s šolo.

V. P.

Po nujno medicinsko pomoč le v nujnih primerih

Informacija o izvajanju splošne medicinske pomoči v Zdravstvenem domu Ljubljana

V zadnjem času se je v javnih sredstvih obveščanja sprožila polemika o nujni medicinski pomoči, ki jo Zdravstveni dom Ljubljana *nudi delavcem in občanom mesta* Ljubljana. Polemiko je sprožila novica o reorganizaciji te dejavnosti, zato smo pripravili informacijo, kaj je dejavnost nujne medicinske pomoči, komu je namenjena in kako je organizirana.

V Ljubljani je organizirana splošna nujna medicinska pomoč za vse občane na enem mestu in sicer v urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra v Bohoričevi ulici. Ta dejavnost se odvija že osmo leto, od 1. 5. 1978. leta in je nastala z združitvijo »dežurnih služb«, ki so bile pred tem organizirane za območja posameznih ljubljanskih občin.

Razlogi, ki so narekovali takšno organizacijsko obliko splošne nujne medicinske pomoči so bili predvsem v tem, da bi postala služba bolj dostopna, učinkovitejša in bolj racionalna, da je Ljubljana enotno geografsko območje, da bi bilo v hudi zdravstveni stiski lažje najti zdravnika za vse območje na enem mestu, da bi bolnika, če to zahteva njegovo zdravstveno stanje, takoj sprejeli v bolnico in nenazadnje tudi zato, ker je na tej lokaciji vedno možno zagotoviti potrebne nujne medicinske preiskave in zdravstvene storitve ter se posvetovati z zdravniki specialističnih vej medicine.

Dejavnost splošne nujne medicinske pomoči je organizirana tako, da poteka delo v ambulanti, v sodelovanju z reševalno postajo pa opravljajo zdravniki tudi nujne obiske na bolnikovem domu. Nujna medicinska pomoč se odvija neprekinjeno, podnevi in ponoči vse dni v tednu, tudi ob nedeljah in praznikih.

Namen in osnovna naloga splošne nujne medicinske pomoči (SNMP) je nudenje nujne medicinske pomoči predvsem tistim bolnikom, ki nenadno resno zbolijo ali pa se jim kronično obolenje poslabša, pa ne morejo takoj do svojega zdravnika. Sem sodijo tudi tisti težki bolniki, ki potrebujejo takojšnjo, zahtevnejšo obliko urgentne medicinske pomoči v posebnih prostorih s posebno opremo. Tako ogroženih bolnikov pa je razmeroma malo. Iz naših podatkov je razvidno, da se po pregledu vrne na svoje domove preko 80 bolnikov, ki se zatečejo po pomoč v to službo, le 20 je takih, ki so potrebni dodatne specialistične obravnave ali celo hospitalizacije. Zbrani podatki o bolnikih pa kažejo tudi na to, da bi najmanj 50 bolnikov, ki prihajajo v SNMP lahko dobilo ustrezno obliko medicinske pomoči pri svojih zdravnikih v zdravstvenih domovih. Prav ti bolniki pčretirano obremenjujejo zdravstvene delavce v SNMP, pogosto tudi takrat, ko bi se ti morali posvetiti nujnejšim bolnikom in celo ustvarjajo čakalno dobo za najtežje bolnike.

V Zdravstvenem domu Ljubljana je bolnikom na voljo dnevno preko 300 najrazličnejših ordinacij, v katerih dela s svojimi sodelavci že več kakor polovica specialistov. Pogoji dela so razmeroma ugodni, na voljo so sodobne diagnostične in terapevtske možnosti in tudi konzultacije s specialisti. Menimo, da je to mesto, kjer bi se moralo, razen morda v izjemno težkih primerih (kadar je ogroženo življenje bolnika), začeti zdraviti vsakega bolnika. Bolnikov izbrani zdravnik svojega bolnika najbolje pozna, pri njem je tudi zbrana vsa medicinska dokumentacija. Zdravnik pozna običajno tudi bolnikovo delovno, bivalno in socialno okolje. Vse to lahko bistveno prispeva k uspehu zdravljenja.

Presoja o tem, kateri bolniki so bolj ali manj ogroženi ali nujni, je seveda prepuščena bolnikom samim ali njihovim najbližjim. Svetujemo pa, da se pred vsakim ukrepanjem obrnejo najprej na svojega izbranega zdravnika ali najbližji zdravstveni dom, kjer bodo dobili ustrezno zdravstveno pomoč in se le v nujnih primerih poslužili SNMP (splošne nujne medicinske pomoči). Z upoštevanjem naših priporočil bo omogočeno, da bo SNMP obravnavala le nujna bolezenska stanja, lažji bolniki pč bodo dobili ustrezno pomoč pri svojem zdravniku.

Ponoči ter ob nedeljah in praznikih, ko so ambulante v zdravstvenem domu zaprte, se je treba obračati za vso neodložljivo zdravniško pomoč le na splošno nujno medicinsko pomoč.

Splošna nujna medicinska pomoč je namenjena občanom, starejšim od 18 let. Za otroke in mladino je organizirana pediatrična nujna medicinska pomoč ponoči ter ob nedeljah in praznikih v Ulici Stare pravce 2, sicer pa nudijo *podnevi otrokom in mladini nujno* medicinsko pomoč ustrezni dispanzerji v vseh zdravstvenih domovih.

Zobozdravstvena nujna medicinska pomoč sprejema nujne primere vsak dan od 19. do 23. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 7. do 23. ure v prostorih Zdravstvenega doma Center na Metelkovi ulici 9.

NA KNJIŽNI POLICI

Zbirka Pelikan

Založba Mladinska knjiga brez posebne reklame vrsto let izdaja serijo knjig v zbirki PELIKAN. Skromna vezava in obseg skrivata dragoceno vsebino. Zbirka izbirnih slovenskih izobraževalnih knjižic je namenjena otrokom od predšolske dobe do konca osnovne šole. Zahtevnost besedil je različna. Tekste dopolnjujejo fotografije in sveže ilustracije, ki niso vedno uglašene s težo besedila. *Pri literarnem delu bi bila* neusklajenost napaka, pri poljudnoznanstvenemu tekstu slike povečujejo dostopnost besedil. Otrokom različnih starosti ali sposobnosti omogočajo večkratno prebiranje in večplastno branje.

Strokovno pokriva zbirka različna področja, predvsem uporabne vede (E. Umek: Pri zdravniku), naravoslovne vede (A. Polenc: Potok in travnik) in zemljepis (A. Lah: Slovensko Primorje). Dodatno vrednost daje medsebojna povezava izdanih brošur (L. Suhodolčan: Na kmetiji; M. Makarovič: Kmečka abeceda – A. Pavlovec: Kras; B. Sket: Življenje v kraškem podzemlju). Mimogrede, a *sistematično, opravljajo knji*žice še druge pomembne naloge. Mlade seznanjajo s poklici neposredno (S. Rozman: Poklici) in posredno (M. Medvešček: Mi in morje; D. Ocepek: Rudarstvo, rudniki in rudarji).

Številni zvezki imajo dodano stran ali dve s slovarčkom manj znanih besed (B. Veselič: Ladja), kar mlade navaja k spoznanju, da ima vsaka stroka svoje besedišče. Strokovna terminologija jim bogati besedni zaklad.

Vaje, igre in napotki za poskuse vzpodbujajo bralce k smiselni porabi prostega časa (J. Kunaver: Naš alpski svet).

PELIKAN uspešno utira mladim pot k branju strokovne literature. Zbirko je v juniju zavzeto predstavila bežigrajskim pedagogom urednica *Draga* TARMAN. Predstavitev je organiziral odbor za bralno značko pri Zvezi prijateljev mladine, ki je že doslej vključeval v bralne programe za vsak razred po eno delo iz PELIKAN-a.

ALENKA ZUPAN

SKLADIŠČE RADIOAKTIVNIH ODPADKOV V PODGORICI

Podrobni odgovori

Stališča izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije do pobud, zahtev in predlogov občinskih konferenc SZDL Ljubljana-Bežigrad in sklepov skupščine občine Domžale v zvezi z gradnjo skladišča radioaktivnih odpadkov na območju Reaktorskega centra v Podgorici.

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije je na 47. seji po obravnavi pobude skupin delegatov iz občine Domžale in iz občine Ljubljana-Bežigrad v zvezi z graditvijo skladišča radioaktivnih odpadkov v Reaktorskem centru Instituta »Jožef Stefan« v Podgorici sprejel priporočilo, da naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije čimprej v neposrednem razgovoru s prizadetimi razjasni odprta vprašanja in posreduje z Institutom »Jožef Stefan« ustrezne odgovore.

Občinski konferenci SZDL obeh občin Domžale in Ljubljana-Bežigrad sta po uskladitvi odgovorov na zastavljena vprašanja organizirali v Kmetskem domu v Beričevem javno razpravo po vseh odprtih vprašanjih na zboru občanov prizadetih krajevnih skupnosti 20. maja 1985. Kot zaključek javne razprave so bili formulirani sklepi, ki vsebujejo deloma stare predloge in pobude, dodani pa so še novi sklepi. Le-ti so bili posredovani skupinam delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije (OK SZDL Ljubljana-Bežigrad, *št. 01-15085 od 24. 5. 1985).*

2. Zaradi specifičnosti pobud, zahtev in predlogov, ki so bili sprejeti na zboru krajanov prizadetih krajevnih skupnosti in ki jih je Občinska konferenca SZDL Ljubljana-Bežigrad posredovala delegatom za Zbor občin Skupščine SRS 3. in 4. junija 1985, daje Izvršni svet Skupščine SRS podrobne odgovore odnosno rešitve na vsako od postavljenih pobud, zahtev odnosno predlogov. Pri odgovorih so upoštevani tudi sklepi Skupščine občine Domžale, ki so jih sprejeli zbori skupščine 22. in 23. 5. 1985. Reference na sklepe Skupščine občine Domžale so označene za zaporednimi številkami v oklepajih (D-n).

V zvezi s tem želimo poudariti, da je bil reaktorski center zgrajen za raziskovalno delo s področja reaktorske fizike, reaktorske tehnike, radiokemije in ostalih raziskav miroljubne uporabe jedrske energije. Skladišče samo po sebi nikakor ne pomeni razširjanja dejavnosti centra, pač pa službe Instituta »Jožef Stefan« prevzemajo nove naloge v zvezi s prevzemom nizko in srednje aktivnih odpadkov.

Izvršni svet Skupščine SRS je na podlagi zaključkov zbora pripravil stališča na predlagane pobude, zahteve in predloge sprejete na sestanku krajanov in zadolžil republiške upravne organe ter investitorja za ureditev vseh zahtev, za katere so občani na sestanku zahtevali, da se uredijo zaradi varnosti objekta, njegove uporabe in varstva okolja, kot sledi:

1. V skladišču radioaktivnih odpadkov Reaktorskega centra Instituta »Jožef Stefan« se ne smejo skladiščiti kakršni koli radioaktivni odpadki iz Rudnika urana Žirovski vrh, Nuklearne elektrarne Krško ali iz drugih republik in pokrajin, prav tako pa tudi ne izrabljeno jedrsko gorivo (D-1).

Institut »Jožef Stefan« bo skladno z dogovorom dal pobudo za sporazumno spremembo lokacijske odločbe, s katero bo zagotovljena prepoved skladiščenja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško ali iz drugih socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin, ki niso bili proizvedeni v Institutu »Jožef Stefan« in obsevanega jedrskega goriva ter radioaktivnih odpadkov iz Rudnika urana Žirovski vrh, ki bi nastali z eventualno spremenjeno tehnologijo predelave rude. Prav tako bo dal pobudo za spremembo odločbe tako, da bo prepovedano shranjevanje visokoaktivnih odpadkov in odpravljena možnost širjenja skladišča.

Republiški komite za industrijo in gradbeništvo bo navedene prepovedi in omejitve preveril še ob izdaji obratovalnega dovoljenja.

2. V skladišču se ne smejo hraniti visoko aktivni odpadki.

Velja ista rešitev kot ad 1.

3. V že izdanih lokacijskih in gradbenih dovoljenjih je treba odpraviti zdaj dopuščeno možnost za širjenje skladišča (D-2).

Velja ista rešitev kot ad 1.

(4) Da se zagotovi začasnost hrambe radioaktivnih odpadkov v skladišču Reaktorskega centra v Podgorici, je nujno, da se v republiških planskih dokumentih določi, da mora biti odlagališče zgrajeno v naslednjem planskem obdobju do leta 1990 (D-3).

Odbor za sprmljanje izvajanja Družbenega dogovora o pogojih in načinu reševanja vprašanj skladiščenja obsevanja jedrskega goriva in trajnega odlaganja radioaktivnih odpadkov (Ur. list SFRJ, št. 6884) mora do oktobra 1985 na podlagi opravljenih študij podati predlog vsem podpisnikom družbenega dogovora za odločitev o izgradnji centralnega odlagališča ali pa regionalnega odlagališča nizko in srednje aktivnih odpadkov.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije nalaga Republiškemu komiteju za družbeno planiranje, da v republiških planskih dokumentih za naslednje srednjerono obdobje predvidi odlagališče za radioaktivne odpadke, oziroma to doseže v zveznih planskih dokumentih na osnovi medrepubliškega dogovarjanja.

O izvršenih aktivnostih in izgradnji odlagališča radioaktivnih odpadkov bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije tekoče poročal Skupščini SR Slovenije.

(5) V zvezi z načrtovano površino skladišča, začasno hrambo radioaktivnih odpadkov v njem in nujnost izgradnje odlagališča v naslednjem planskem obdobju je treba preučiti potrebnost načrtovane površine skladišča.

Republiški komite za varstvo okolja in urejanja prostora bo pri dopolnitvi lokacijske odločbe proučil tudi to vprašanje, glej ad (1).

(6) Prizadete krajevne skupnsoti in obe občini je treba tekoče seznanjati z rezultati meritev radioaktivnosti na območju Reaktorskega centra IJS v Podgorici, pri čemer naj bi dvakrat letno izvedel meritve tudi Zavod za varstvo pri delu SRS (D-8), in z vrstami *ter količinami radioaktivnih odpadkov, ki so shranjeni* v skladišču (D-7). Potrebno je tudi informiranje občanov ter usklajeno delovanje civilne zaščite Reaktorskega centra s krajevnimi skupnostmi in občinama (D-6).

Izvršni svet Skupščine SRS nalaga Republiškemu komiteju za zdravstvo in socialno varstvo, da bo dostavljal letna poročila o meritvah radioaktivnosti okolja Reaktorskega centra Instituta »Jožef Stefan« z oceno Strokovne komisije občin Ljubljana-Bežigrad in Domžale v vednost in nadaljno distribucijo prizadetim krajevnim skupnostim.

Institut »Jožef Stefan« naj uredi z Zavodom za varstvo pri delu SRS njegovo sodelovanje pri meritvi radioaktivnosti okolja Reaktorskega centra v Podgorici.

Izvršna sveta obeh občin pa naj se dogovorita z vodstvom Instituta »Jožef Stefan« za način in pogotost uvida predstavnikov prizadetih krajevnih skupnosti v evidenco skladiščenih radioaktivnih odpadkov v skladišču Reaktorskega centra IJS v Podgorici.,

Za usklajeno delovanje civilne zaščite na svojem območju so dolžni skrbeti občinski štabi civilne zaščite.

(7) Z ustreznimi predpisi je treba določiti način, dinamiko, postopke in varnost v vzezi s hranjenjem odpadkov in s pranjenjem skladiša oziroma odvažanjem prehodno shranjenih radioaktivnih odpadkov iz skladiša v odlagališča (D-4) in (D-5).

Ko bodo sprejeti zvezni pravilniki iz 65. in 66. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o posebnih ukrpih za varnost jedrskih objektov (Ur. list SRS, št. 6284) ob Izvršni svet Skupščine SR Slovenije obvestil Skupščino SRS o stanju predpisov in eventualni potrebi dopolnilnih republiških predpisov za rešitev navedenih in drugih problemov v zvezi z evidenco, zbiranjem, hranitvijo in odlaganjem radioatkivnih odpadkov v SR Sloveniji.

Prav tako bo Izvršni svet Skupščine SRS obvestil Skupščino SRS o pogojih odlaganja srednje in nizko aktivnih odpadkov, ko bo sprejet investicijski elaborat odlagališča nizko in srednje aktivnih odpadkov v SFRJ, skladno z izvajanjem določil Družbenega dogovora o načinu in pogojih reševanja vprašanj skladiščenja obsevanja jedrskega goriva in trajnega odlaganja radioaktivnih odpadkov (Ur. list SFRJ, št. 68847.

(8) Po prenehanju delovanja sedanjega reaktorja v Podgorici je treba območje sanirati v skladu s predpisi in opredeliti namembnost območja glede na prenehanje delovanja reaktorja, odnosno skladišča odpadkov (D-5).

Pristojni republiški upravni organi bodo skladno z določili 13. člena Zakona o varstvu pred inonizirajočimi sevanji in posebnih varnsotnih ukrepih pri uporabi jedrske energije določili roke in ustrene sanacijske ukrepe po prnehanju delovanja rekatorja TRIGA v Reaktorskem centru Institutua »Jožef Stefan« v Podgorici (Ur. list SFRJ, št. 6284). O tem bosta obveščeni občini Ljubljana-Bežigrad in Domžale.

(9) V zvezi z načrtovano graditvijo laboratorisjek hale LHR-KIII na območju Reaktorskega centra IJS v Podgorici je treba poiskati in preveriti tudi druge lokacije za objekt takšne namembnosti in izbrati najprimernejšo.

Republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora je izdal 6. 6. 1984 lokacijsko dovoljenje za gradnjo laboratoriske hale LHR-K 1II na območju Reaktorskega centra IJS v Podgorici. Dovoljenje je bilo izdano na podlagi določil zakona o urbanističnem planiranju (Ur. list SRS, št. 1667) in sicer 23. člena, ki omogoča izdajo lokacijskega dovoljenja ali na podlagi zazidalnega načrta ali na podlagi elementov sprjetega urbanističnega programa, urbanističnega načrta ali urbanistinega eda. Ker se območje reaktorskega enta v Podgorici ureja z urbanističnim programom in uranističnim redom in gre za inštitutsko cono, ki omogoča take vrste gradnje, je bila uporabljena pri izdajo lokacijskega dovoljenja ta druga možnost.

Po določbi 21. člena navedenega zakona, je bil ustrezno zaslišan za urbanizem pristojni organ Skupščine občine Ljubljana-Bežigrad (soglasje Komiteja za urbanizem, gradbeno zadevo, komunalno in stanovanjsko gospodarstvo izdano dne 3. 4. 1984), pridobljena soglasja pristojnih organov in organizacij in opravljena obravnava dne 26. 3. 1984. Na obravnvo so bile vabljene vse organizacije, ki imajo položaj stranke v lokacijskem postopku. Sodelovanje krajevne skupnosti po zakonu drugih splošnih akih, ki urejajo to področje, ni določeno kot pogoj za izdao lokacijskega dovoljenja. Pač pa prdvideva zakon možnost sodelovanja krajevne *skupnosti pri sprejemanju planskih in prostorskih* aktov.

Lokacijsko dovoljenje za laboratorijsko halo velja do 6. 6. 1985, ker investitor ni zaprosil za gradbeno dovoljenje. Investitor je že vložil zahtevek za podaljšanje veljavnosti lokacijskega dovoljenja. V postopku za podaljšanje bo Republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora obravnval zahevek skladno z delegatsko pobudo t. j. upošteval rezultate preverjanja drugih možnih lokacij.

(10) Zagotoviti je treba pravočaso, vsestransko in celovito obveščanje delovnih ljudi in občanov prizadetih krajevnih skupnsti obeh občin in širše javnosti o nameravanih posegih v prostor na območju reaktorskega centra v Podgorici, o gradnji novih objektov in uvajanju novih delovnih programov, ki vplivajo ali lahko vplivajo na okolje.

Skladno z načeli naše družbene ureditve predlaga Izvršni svet Skupščine SRS izvršnima svetoma občin Ljubljana-Bežigrad in Domžale, da se dogovorita z z vodstvom instituta »Jožef Stefan«, da Inštitut ob priliki »dneva odprtih vrat«ali ob drugi primerni priliki pripravi za predstavnike občin in prizadeth krajevnih skupnosti poseben razgovor o načrtih in delu Inštituta v prihodnjem letu in ob ob takih prilikah posvetijo posebno skrb prav vprašanjem vpliva dejavnosti raziskovalnih enot v reaktorskem centru na posredno življenjsko okolje. Istočano Izvršni svet Skupčine SRS nalaga vsem pristojnim upravnim organom, da v okviru svojih pristojnosti in nalog posvetijo posebno skrb vsem vprašanjem varstva okolja v zvezi z varstvom pred ionizirajočimi sevanji, uporabo radioaktivnih izvorov ter drugih nevarih *snovi in pravočasnemu informiranju.*

(11) Izvršni svet Skupščine SRS bo tekoče spemljal aktivnost navedene v teh stališčih in njihovem uresničevanju poročal Skupščini SR Slovenije v 6 mesecih.